Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 102007

Officerene i 1940.

Av

Direktør Lorentz Vogt

Når en festning overgir seg eller en hæravdeling kapitulerer, ropes folk alltid på forræderi, uduelighet, feighet, drukkenskap eller lignende forteelser blandt officerene. Det er så gammelt som all historie og kommer aldri til å forandre sig — likegyldig hvad der skjer. Kan det så påpekes, at en eller annen officer har vist mindre god nasjonal holdning, at en annen ikke har vært så modig som han burde og en tredje har tatt sig et glass over torsten, er ulykken for alvor ute.

I aprildagene og lenge efter gikk der historier om forræderi blandt officerene. De er efterhvert redusert til intet. Selv de officerer, som kan kritiseres for sin senere optreden, synes såsant de var med i aprildagene 1940 å ha kjempet ora. Tildels har de vært blandt de beste. Der er neppe noe eksempel på, at forræderi blandt officerer har spilt inn i kampene i 1940. At en eller annen ikke har vært så avlansert modig som han burde ha vært, er kanskje så. Ikke alle er født til helter. Men det relativt overveldende store tall på falne og sårede officerer taler sitt eget sprog om mot og uforferdethet. De norske officerer er sedruelige folk. Bare den tone, som hersker i officersforeningene viser dette. En annen sak er det, at der finnes mennesker med tynnslitte nerver som i kritiske situasjoner søker en stimulanse. Der er liten grunn til å trekke slike ting frem.

Den form som kritikken over officerene har fått lider av den samme feil som hele opgjøret efter krigen. Man har fått enkelte syndebukker istedetfor å klarlegge situasjonen. Derfor kommer man ikke utover sladderen om personer. Derfor lærer man intet for fremtiden av de begivenheter, vi har oplevet.

Spørsmålet for officerenes vedkommende som for hele forsvarets er enkelt, om enn besvarelsen kan være vanskelig. Hvilke forutsetninger hadde den norske hær for å kjempe? — materielt og personelt. Hvilke muligheter var der for å utnytte landets strategisk og taktisk heldige beliggenhet og struktur? Og endelig: Hvad kan gjøres for å utnytte disse forhold i fremtiden?

Vi vet at materielt var vi dårlig stillet. Hverken arme eller marine hadde det nødvendigste utstyr. Det gjelder våben, ammunisjon og hær. Hvad kreves her av forbedringer med fremtiden for øie og hvad vil det koste? Det er klart, at her må finne en øvelse sted. Man kan ikke uten videre gode Gerlinger med maskinpistoler fremfor enten, fordi stålet gjør sterk men ellers bare det. Erfaringene fra Norge gjelder. La de troen at det ikke kan, de tøtter kan vekke. Og la oss se på samme måte om det positive arbeide for forsvaret og ikke i en evig strid om hvem der har den største skyld.

Som med det døde materiell, så også med det levende. Der er en fare for, at officerene i selvforsvar vil tillegge sig selv alle gode egenskaper og en strålende innsats i 1940 med den følge, at der ikke blir noen reform. Kunde officerene i 1940 utrette alt mulig uten utdannelse er der selvsagt ingen grunn til å koste noe særlig på deres utdannelse i fremtiden. En sådan må synes overflødig.

Sannheten er, at i 1940 var der ikke en divisjonschef, som noensinne hadde ført en division. Han hadde aldri opleved en feltmanøver med så store troppestyrker som en divisjon. Sine officerer kjente han ikke uten rent tilfeldig enkelte fra selskapelig eller anhet samvær. Han ante ikke, hvad de kunde, due til under operasjoner i marken, selv i fredstid — enn si under krig. Selvom der var betydelige rent personlige forskjelligheter i de enkelte divisjonschefers optreden, måtte det samlede resultat bli dårlig eller i allfall lite tilfredsstillende. Dette bør understrekes og innrømmes. Skjer det ikke, blir der aldri noen forbedring. Hvad der gjelder divisjonschefene — generalene — gjelder også regimentschefene — oberstene og vel også de aller fleste bataljonschefer — majorene. De hadde ikke sett sine avdelinger. De hadde aldri operert med de forband som var dem underlagt. Ikke kjente de sine officerer, underofficerer og mannskaper og ikke kjente mannskapene dem. Der eksisterte hverken noe tillitsforhold eller noe mistillitsforhold mellem over- og underordnet. Der var overhodet ikke noe forhold.

En del kapteiner og løitnanter kjente fra rekruttskoler og kompaniøvelser en del av sine egne og en del av andres mannskaper. Men også her var forholdene nokså tilfeldige.

Det er klart, at under disse forhold kunde der ikke fra norsk side bli levert noe slag mot de inntrengende tyskere, selvom man kunde forhale overgivelsene innen de enkelte avsnitt. General Ruge trakk sig jevnt og sikkert tilbake 300 à 400 km. i løpet av vel 20 dager, inntil troppene måtte overgi sig. Hadde veien fra Eidsvold til Andalsnes vært dobbelt så lang, vilde det antagelig tatt den dobbelte tid. General Krichsen som ikke hadde en trang dal med vel beskyttede flanker, men et åpent terreng med fiendtlig fremrykning på flere veier kom hurtig over grensen til Sverige og hadde intet annet å gjøre. Han har da også fått full oprelsning overfor den kritikk, han har vært utsatt for.

Det norske forsvar var sett som et etikettforsvar. Det blev officerenes fortjeneste, at de av det som mere var form enn realitet skarte kjempende inn sin nødvendighet. Hvis kende avdelingen — hamper koster noe en hundre mann gutter liv og forholdsvis mange officerer. Det gjaldt opretholdelsen av troen på det selv. Det lå kjempens vesen.

Men man skal være klar over, at den militære betydning ikke var meget stor og at angrepet neppe var kommet og vanskelig kunde vært gjennemført, hvis vårt forsvar hadde vært en realitet. Deri ligger den lærdom, hvorpå fremtiden må bygge.

Efter militære mønstringer i gamle dager pleiet gjerne mønstringsherren å si, «I betraktning av den korte øvelsestid må resultatene sies å være bra». Det var efter en sådan uttalelse en eldre officer noe lunt bemerket: «Det var elskverdig sagt av generalen. Bare fienden også når tiden kommer vil være likeså elskverdig og ikke angripe oss hårdere enn rimelig med våre begrensede øvelser». Da det kom til stykket, var fienden ikke så elskverdig. Det var derfor det gikk galt.

Vi er nødsaget til å se realitetene i øinene. Vi må ikke fantasere oss op til å tro på eventyret om våre store militære bedrifter. Norge hadde da overhallet kom ikke sine sakker lerden.

Per Gynt skal nu op på Det norske Teater. Det skal spilles av den bitende kvist det er over visse ider av norsk nationalitet. Det er hellige fra sit romantisk. Denne fredstilstanden er ikke vare sterks sikkel.

CHERRY FOOD

Idiot til jurbetendelse.

Som aldri kan helbredes helt.

I det «norske» distrikt Minnesota i Statene har også emigranter fra de andre skandinaviske land slått sig ned i stor utstrekning. Foreldrene til den kjente videnskapsmann dr. W. E. Petersen kom således fra Danmark, og han er nu på en tur i «hjemlandet». Dr. Petersen er blitt verdensberømt for sitt arbeid med utforskning av melkens biologi og hormonenes virkninger. Hans forsøk med å føre blod som ikke kan koagulere, gjennem et jur av en nyslaktet ku, har hatt stor praktisk og teoretisk betydning. Han har utviklet en spesiell melkemetode og sier herom:

— Når melkingen begynner virker et hormon fra hypofysebaklappen, oxytocin, på melkeqivningen så den øker. Derfor gjelder at at melkingen foregår så hurtig som mulig, helt i løpet av 4-5 minutter. Ved forsøk har det vist sig at hvis man melker en patte ad gangen gir den første patte 100 pct. mens patte nr. 2 gir 7 pct. mindre, nr. 3, 15 pct mindre og den siste patte gir hele 30 pct. mindre melk.

Min metode går i korthet ut på å passe på følgende 5 ting:

Det dyr som skal melkes må være absolutt uthvilt.

Juret må stimuleres ved å gni det med varmt vann.

Melkemaskinen må være helt i orden. Ellers kan elimhinnen i pattene lett bli skadd og det kan opstå jurbetendelse.

Man må passe på at sugekoppen ikke kryper opover patten når melkepresset i juret efterhvert blir mindre. Patten kan ellers ta skade.

Så snart juret er tomt skal maskinen taes av.

— Hjelper pencillinbehandling på jurbetendelse?

— En ku som har hatt jurbetendelse, vil aldri komme sig helt. Men penicillin kan bedre tilstanden. Det er en mulighet for at streptomyscin kan gi fullstendig helbredelse. Men det har foreløbig ikke vært anledning til å gjøre praktiske forsøk i stor stil. Det er ennu for små mengder av dette lægemiddel.

—o—

JUA
Kvikk lad
i bilen.
Konstant
KOLBE
GØTEBORGGT

KNUT E. AND
GULLSMEDFORR
Telefon 3676
Rett ned for bakk

Beny-t
AUT. EIENDO
RAGNAR
Slagenv. 32, Tønsberg

Kommisjonæ
Tønsbergs
Abonnement kan ted
gent innbetales til vår
rer, som forøvrig vil
behjelpelig med alt ved

SEM og S
I. Ljøgdot
Jacobsen Sa
O. Samsing
Lærer Gram
Granheim
Gauteroe
A. O. Janre
Nybo Landha
Ringsnaug
Løveid Land
Schjølden
Gunnar Holm
Sørensen Ri
Barkåker: Nils Flugund
Carsten And
Daniel Nordl
Elk: Kjøpm Will
Husvik: Kiosken
Huse: Kjøbmann
Valle: A. Kongsten
VAALE:
Svinevoll: Håkon Han
Revetal: Georg Gran
Fossan: Sønstegård A
Stenshult Fr
Sindrumsdal: Knutstad
RAMNES:
Ramnes: Ramnes La
Hjerpekjøn
Fen: Kjøbmann S
Presta: Kjøbmann
Vivestad La
Kr. Klinkent
BORRE:
Borre: Kjøbmann W
Adal: Adal Landha
Skoppum: Kjøpmann T
Nøtterøy: Kjøbern Vern
AASGSTR
Fru Valborg

TB 11.12.47